

V. PERSONALITĂȚILE ȘI BUCUREȘTII

PUNCT DE VEDERE: MUZEUL DE SCULPTURĂ CORNEL MEDREA

Buzilă Ciprian, Student I.T.A., an III.
(Lucrare de Sminar – Anul III Istoria și teoria artei)

În general, astăzi nu numai produsul final al unui artist interesează ci mai ales etapele succesive care au condus la nașterea acestuia. Așa se face că la sfârșitul secolului al XIX-lea avem de-a face cu o eflorescență a muzeelor care vor ilustra și pune în valoare aceste etape „constructive”. Pe lângă funcția muzeului de a conserva obiectul de artă, acesta devine în secolul XIX-lea un capăt de drum al creației, tendință care se va accentua în secolul al XX-lea mai ales; se poate spune că pe lângă cele două instituții mari consumatoare de artă, Biserica și Monarhia, muzeul a devenit un soi de *mecena*, destinat publicului ca loc de instrucție și desfătare¹.

Primele muzee de sculptură nu au luat ființă din aceste considerente. S-a plecat de la ideea privată de sanctuar al sculptorului, de la dorința acestuia de a fi îngropat în mijlocul sau în imediata proximitate a creației sale², iar creatorul acestui tip de muzeu comemorativ a fost *Antonio Canova* (1757–1822)³. Pentru a celebra întoarcerea lui Pius al VII-lea la Roma, în 1814, Canova a oferit bazilicii Sf. Petru o statuie colosală care reprezenta o alegorie a Religiei. Când aceasta a fost refuzată, Canova a decis să construiască o nouă biserică în orașul său natal Possagno, situat lângă Veneția. Sculptorul a asistat la fixarea primei pietre a templului său în 1819, și a urmărit nașterea acestuia până la ultima sa suflare. Canova a realizat o combinație între porticul doric al Parthenonului cu spațiul circular al Pantheonului pentru a crea o sinteză simbolică a civilizației grecești, romane și creștine și pentru a reprezenta renașterea sensibilității religioase. Templul lui Canova era un monument dedicat sculpturii, pe care artistul îl

¹ Anne Pingeot, *Les sculpteurs créent leur propre musée*, în *La jeunesse des musées. Les musées de France au XIXe siècle* sous la direction de Chantal Georgel, Paris, Musée d'Orsay, 1994, p. 259.

² *Ibidem*.

³ Antonio Canova, născut la Possagno (Trévise) la 1 noiembrie 1757, probabil cel mai important sculptor neoclasic. Este inițiat de tânăr în tăierea pietrei de bunicul său Pasino. Din 1768 lucrează ca ucenic cu sculptorul Torretto pe care l-a urmat la Veneția unde a obținut primele sale comenzi locale. În 1775 Canova și-a deschis propriul său atelier la Veneția, iar după un prim sejur la Roma în 1779, sculptorul s-a instalat definitiv aici, în 1781, unde a avut comenzi din partea Senatului, a Vaticanului și din partea nobilimii romane. Pentru a satisface comenzile acesta executa replici după operele sale cele mai apreciate.

concepuse mental încă din anii de tinerețe neavând însă fericirea de a-l vedea terminat. Fratele său vitreg Giovanni-Battista Sartori, moștenitor al unei averi considerabile acumulate de Canova în timpul vieții, este cel care a terminat construcția templului în 1830, și care a devenit MAUSOLEUM-ul lui Canova⁴. Sartori este și cel care se decide să construiască nu departe de templu și în proximitatea casei în care artistul s-a născut, un edificiu care să renască operele neterminate sau nevândute din atelierul pe care îl avea fratele său la Roma care însumau gipsuri originale, terracote, alte lucrări în marmură precum și picturi și desene. Aceasta este cunoscută sub numele de *Gipsoteca Canoviana*, și a fost construită între 1831 și 1836 grație arhitectului Giuseppe Segusini⁵.

Concepția lui Canova a fost împărtășită și lui Thorvaldsen⁶. Ideea de a fi înmormântat între creațiile sale i-a venit acestuia din urmă pe la mijlocul anilor deceniului al treilea al secolului, pe când se afla la Roma, mai mult ca sigur influențat de exemplul dat de Canova, când s-a decis să-și creeze propriul său muzeu în orașul său natal, în care să-și păstreze modelurile și gipsurile originale, desenele și colecțiile sale de artă – cea de pictură⁷ și cea de antichități⁸. În 1837 și-a donat colecția sa și o mare parte a averii sale orașului Copenhaga unde s-a construit prin subscripție publică un muzeu închinat artistului. Muzeul, proiectat de Gottlieb Bindsboll a fost deschis în 1848, la patru ani de la moartea lui Thorvaldsen, și reprezintă una dintre cele mai originale piese de arhitectură clasică daneză. În centrul curții interioare se află mormântul artistului.

Ghipsurile originale sunt dispuse pe coridoarele largi ale muzeului în timp ce marmorele și celelalte colecții sunt repartizate în galerii mai mici. Arhitectul M. G. Bindsboll a creat o armonie nobilă, un tot unitar format din decorația variată a tavanului, a culorilor perietale și a mozaicurilor pavimentare.

Contrar lui Canova și lui Thorvaldsen, *David d'Angers*⁹ nu a fost înmormântat în muzeul său, și probabil că din acest model de muzeu oferit de David își trage rădăcinile cel aflat acum pe strada General Budișteanu, nr. 19, și care poartă numele sculptorului Medrea. Muzeul David d'Angers a fost inaugurat în timpul vieții artistului în luna noiembrie a anului 1839. Cu ocazia acestui eveniment, David scria în *Carnetele* sale: „este o onoare care nu poate fi făcută decât după moartea unui om. Dar compatrioții mei mi-au plătit în avans...”¹⁰. David avea o mare bucurie prin faptul că-și vedea

⁴ Manlio Brusatin, *La Gypsothèque de Canova*, Herscher, 1987, p. 12.

⁵ Din pricina unei bombe care a explodat în cadrul muzcului, în perioada Primului Război Mondial, între 1955–1957, arhitectul Carlo Scarpa va reamenaja spațiul, conferindu-i luminozitate. *Ibidem*, 9. 9.

⁶ Thorvaldsen Bertel, (născut la Copenhaga la 13 noiembrie 1768 sau 19 noiembrie 1770, mort la Copenhaga, 24 martie 1844) sculptor danez și colecționar, activ în Italia; și-a petrecut cea mai mare parte a vieții creatorare în Italia unde după moartea lui Antonia Canova, în 1822, a devenit cel mai căutat sculptor neoclastic.

⁷ Colecția sa de picturi conținea câteva lucrări vechi, majoritatea fiind ale unor artiști contemporani danezi, norvegieni și italieni. Vezi Gudmund Bocsen, *Danish Museums*, Copenhagen, 1966, p. 84.

⁸ Aflat la Roma până în 1838, Thorvaldsen a colecționat antichități egiptene, grecești, etrusce și romane, compuse din monezi, bijuterii, vase și sculpturi, *Ibidem*.

⁹ David d'Angers, fiul unui sculptor de decorații în lemn, Jean Louis David (1760–1821), Pierre Jean a lucrat cu tatăl său și a fost încurajat în ambițiile sale artistice de Jacques Delusse (1757–1833), pictor și curator al Muzeului de Arte Frumoase din Angers. În 1807 ajunge la Paris și lucrează în atelierul lui Philippe-Laurent Roland din 1809. Câștigă Prix de Rome și va șade în Roma între 1811 și 1815. A lucrat în special sculpturi cu rol comemorativ, realizând monumente funerare pentru cimitirul Père Lachaise. În 1855, un an înaintea morții sale, a vizitat muzcul la Angers, care păstra lucrările sale încă din anul 1839.

¹⁰ AndréBriel, *Les carnets de David d'Angers*, Paris, Plon, 1958, t.II, p. 54.

opera adunată sub un singur acoperiș. Modelele și ipsosurile îi permiteau revizualizarea monumentelor dispersate și îi confereau în același timp siguranța de a-și vedea duplicată întreaga creație¹¹. În opinia sa, muzeul denatura opera de artă, în special lucrările publice, prin separarea față de mediul lor natural, pentru care au fost create și în afara cărora devin lipsite de sens. David considera colecția sa ca fiind în primul rând o *arhivă*; își considera muzeul important datorită rolului său pedagogic și prin faptul că acesta alimenta modelul unei instituții municipale exemplare, nu numai de artă dar și de virtuți civice.

În 1957, *Muzeul Cornel Medrea*¹² era unic în țară prin profilul său. Fiind singurul muzeu românesc închinat exclusiv operei unui sculptor și singurul muzeu de sculptură. În luna februarie a anului 1948, Medrea deschide o expoziție retrospectivă și ia hotărârea de a dona statului lucrările realizate în mai mult de trei decenii de activitate. În actul de donație artistul precizează gestul său: „Actul meu de donație îl consider ca un simbol al întregii mele activități...”¹³.

În 1948 fondul de sculpturi e instalat provizoriu în Palatul Mogoșoaia, și abia în 1957 acesta a fost reorganizat și expus în cunoscuta casă Appel, construită la sfârșitul secolului al XIX-lea, în spiritul vremii. Casa a fost achiziționată de familia regală pentru a servi ca saloane pentru primirea regenților. Regentul Gheorghe Buzdugan, președinte al Curții de Casație, a locuit aici câțiva ani. În 1947 casa a fost naționalizată, fiind repartizată ca muzeu memorial Cornel Medrea.

Pentru a adapta imobilul la cerințele necesare ale unui muzeu de sculptură, Medrea aduce și câteva schimbări minore: schimbă tenta culorii pereților într-o culoare neutră, deschisă, pentru a da luminozitate încăperii și pentru a nu distrage privirea vizitatorului; blochează cele două uși care făceau legătura între hol și camerele din lateral dreapta, și elimină ușile celor două camere menționate pentru a crea un spațiu mai larg, și așa neîncăpător pentru mulțimea de lucrări.

Fondului de bază, format din sculpturile care au figurat în expoziția retrospectivă a artistului din 1948, s-au adăugat alte donații ale fondatorului¹⁴ precum și alte achiziții ale statului, însumând în total aproximativ 300 de lucrări. Lucrările se prezintă într-o gamă largă de genuri: statuară de mici dimensiuni, sculptură de postament, portret simplu și compozițional, nudul compozițional, compoziția istorică, realizate într-o gamă variată de tehnici: platrelief, basorelief, altorelief, sau ronde-bosse. Nu lipsesc nici câteva desene și picturi. Sculpturile sunt expuse începând cu holul dezvoltat în lungime, în axul central al intrării, și în cele două încăperi dispuse lateral stânga și lateral dreapta față de hol. Spațiul expozițional se continuă la subsolul clădirii, unde cele

¹¹ Caso, Jacques de, *David d'Angers, Sculptural Communication in the age of Romanticism*, Princeton University Press, Princeton, New Jersey, 1992, p. 159.

¹² Născut la Micurecurea-Sibiului, în județul Sibiu, la 8 martie 1888, mort la București la 25 iulie 1964. A studiat la Școala populară de artă din Zlatna, și la Școala Superioară de Arte Decorative din Budapesta între 1905 și 1910. În 1912 a călătorit la Viena, Leipzig și Munich, iar în 1914 s-a stabilit la București unde a fost introdus în lumca literară și artistică de George Coșbuc. În 1918 aderă la gruparea „Arta Română” înființată la Iași, iar din 1933 devine profesor de sculptură la Școala de Belle-Arte din București.

¹³ Marin Mihalache, *Cornel Medrea*, Editura Meridian, București, 1986, p. 40.

¹⁴ În 1962, Cornel Medrea întrecește donația din februarie 1948 cu un nou lot de 83 de lucrări pentru Muzeu.

cinci camere folosite cândva pe post de crămă, sunt folosite acum ca spații de expunere în care se vernisează expoziții temporare. Câteva copii turnate în piatră artificială sunt expuse în grădina muzeului.

În 1996 s-au realizat câteva intervenții de restaurare asupra imobilului (și o încercare de valorificare a spațiului și a obiectelor expuse) localizate în zona tavanurilor, văruierea pereților în alb, îmbrăcarea soclurilor statuiilor cu placaj și vopsite apoi în alb, precum și adăugarea unei instalații de iluminat.

SUMMARY

Point of View: The „Cornel Medrea” Sculpture Museum (Seminar paper)

The author sketches the history of a special type of museum – the one dedicated to a single artists creation. In Romania, the „Cornel Medrea” museum was a novelty, as it was not only the first museum dedicated to a single artist, but also the first sculpture museum in Bucharest.

Text publicat de
Ariadna Zeck

Casa G. Medrea (București), (grafică de Alexandru Olian).